

Medlemsblad för

Sörmlands

Idrottshistoriska

Sällskap

Nr.2- 2020

SÖRMLÄNSKA IDROTTSMINNEN

Liverpool på Tunavallen 1939

VM på skridsko 1950

Bangolf - Vattenpolo

Kanot - Simning

"Bissarna"- Skogens Kung

Redaktören har ordet

Tord Juszcak

Ett demokratiskt dilemma.

I hela Sverige finns 10 000-tals föreningar av olika slag. Ekonomiska föreningar och ideella föreningar. Bara i Eskilstuna finns det drygt 400 ideella föreningar registrerade. Alla har stor del i samhällets infrastruktur. Inte bara idrott, utan scouter, körer, kultur, dans, musik, fackföreningar och pensionärsföreningar gör att samhället ger medborgarna möjligheter till både förströelse som utveckling.

Föreningarna styrs av sin egen lagbok, stadgarna. Varje förening har egna stadgar som styr verksamheten, samt hur styrelsearbetet ska se ut. Årsmötet är det högsta styrande organet, där ska den ekonomiska förvaltningen redovisas, en verksamhetsberättelse över det som hänt under året fastställas, nya styrelseledamöter ska väljas, en verksamhetsplan för vad som ska ske det kommande verksamhetsåret fastställas och budgeten för hur det ska gå till beslutas.

Det är den vanliga gången och har fungerat utan problem under många år.

Men i år då? Många föreningar hann inte med sina inplanerade årsmöten, utan de fick uppskjutas och flyttas fram i tiden. De flesta årsmötena ligger ju i mars eller april. Men vad innebär det egentligen? De flesta verksamhetsberättelser brukas avslutas med meningen *och härmed ställer styrelsen sina platser till årsmötets förfogande*. Det innebär ju att om inget årsmöte ägt rum, så har föreningen ingen styrelse och ingen verksamhet kan heller genomföras, då ingen verksamhetsplan eller budget finns.

Även om årsmötet sker under hösten 2020 så måste ju stadgarna följas och där finns oftast fastslaget hur föredragningslistan ska se ut. Bland annat val av styrelseledamöter på ett eller två år. Jag har inte sett ett enda exempel på stadgar som har ett val av styrelseledamöter på ett halvt år eller ett och halvt år. Ska vi följa regelboken så kan inte ett uppskjutet årsmöte över huvud taget genomföras. Det går inte att välja ledamöter på ett halvt år.

Dessutom vill ju bankerna ha en fullmakt över vem eller vilka som har rätt att förfoga över föreningens medel. Finns inte den fullmakten daterad så kan egentligen inte några medel få disponeras.

Så frågan är egentligen "Finns vi överhuvudtaget?" Hur ska man komma runt regelboken? Går det att helt enkelt "skippa" årsmötet för 2020 och invänta våren 2021? Rent formellt måste dock svaret bli nej.

Men vad gör vi istället?

Bara en stilla fundering så här i coronatider.

Svaret kommer från RF-SISU Sörmland.

Folkhälsomyndighetens rekommendationer medger RF att föreningar och förbund kan flytta fram sina årsmöten. Konsekvensen blir då att sittande styrelse har fortsatt ansvar fram till att årsmötet genomförs. Oavsett när det sker....

Så nu vet vi det....Det är bara att fortsätta.

Vem är jag?

I förra numret av *Backspegeln* hade vi en frågetävling. Det gällde att namnge sörmländska idrottsmän med ledtråd av deras smeknamn. Rätt sport ville vi också ha.

Vann gjorde Bengt Bjurshagen som prickade in 12 rätta lirare av de 15 som var med. Sverigelotter kommer på posten.

Här är dom rätta svaren.

1. Brand-Johan	Arne Johansson	Ishockey (OS 1948)
2. ESSO	Sven-Olof Larsson	Friidrott (löpning)
3. Hockey	Håkan Eriksson	Trav, Sundbyholm
4. Kasper	Leif Granlund	Handboll (målvakt)
5. Kiosken	Einar Granath	Ishockey (OS 1960)
6. Obal	Bo Larsson	Bandy (KSK)
7. Nibbe	Nils-Birger Söderqvist	Fotboll (IFK E-tuna)
8. Plutten	Hans Almström	Friidrott (OS 1976)
9. Pålen	Stig Sjögren	Vattenpolo (TSK)
10. Stisse	Stig-Göran Johansson	Ishockey (OS 1972)
11. Stockis	Carl-Erik Stockenberg	Handboll, Världsmästare
12. Tippa	Nils Persson	Fotboll, Nyköpings AIK
13. Tjotta	Ingvar Olsson	Fotboll & Handboll
14. Tröjan	Gunnar Ström	Skridsko (OS-1952 & 56)
15. Zeke	Lars-Erik Moberg	Kanot (OS 1984 & 88)

Din trycksaksleverantör för alla behov av TRYCK och REKLAM

115 år
i idrottens tjänst

Kontorstrycksaker • Broschyrer • Foldrar • Blad
Reklamtryck • Mappar • Pärmar • Böcker
Storformat • Spiralbindning
Vigselprogram och mycket mer

www.linderothstryckeri.se

 linderoth
tryckeri

'Liverpool i Eskilstuna år 1939

Försommaren år 1939, när Europa befann sig på randen till ett andra världskrig, gästade det Engelska storlaget Liverpool FC Sverige. För att uppmärksamma besöket har Liverpools Stephen Done gjort sin första resa till Sverige. I den ingick bland annat ett besök på Tunavallen i Eskilstuna.

I Eskilstuna fick han träffa Christian Welander, som under många år var kanslichef på Södermanlands fotbollförbund.

– Jag kände väl till matchen i juni 1939. Vi har kvar en vimpel och en matchboll. På bollen skrev spelarna sina autografer, konstaterade Welander.

Såväl vimpel som boll visades upp när Stephen Done och hans ciceron Andreas Beijer anlände till Tunavallen 28 februari 2020. Å andra sidan hade Stephen Done med sig en minnestallrik från mötet.

– Tallriken är ett favoritföremål från museet. Men den står inte framme just nu. Vi har haft fokus på saker som klubben vunnit på sistone, meddelade kuratorn.

Klubben från Englands högsta fotbollsserie kunde 1939 stoltsera med två mästerskap, det skulle som bekant bli betydligt fler senare under seklet. LFC stod vid denna tidpunkt noterat för 35 raka säsonger i ligan, vilket man var bäst på tillsammans med Sunderland.

Under turnén i Sverige spelade laget en handfull matcher, bland annat mot det Sörmländska distriktslaget fredagen den 2 juni. Sörmlandslaget bestod till största delen av spelare från IFK Eskilstuna. Men även IF Verdandi och IK City fanns representerade, plus att elvan kryddades med var sitt inslag från IK Sleipner respektive Surahammar.

Domaren hette Manfred Johansson och kring 8 000 personer ska ha sett vänskapsmatchen. Bland annat erbjöds boende i Hälleforsnäs och närliggande orter att resa med tåg tur och retur med Oxelösunds-banan till priset av en enkelbiljett.

Liverpool bjöd på en grandios uppvisning. Det var engelska proffs mot svenska amatörer", stod att läsa i EK den 3 juni.

Matchen slutade 6–0 i Liverpools favör. Redan vid sidbytet hade Merseysidelaget hunnit skicka in fyra bollar bakom den tappert kämpande målvakten Evert Eriksson, som syntes på en av få bilder i tidningen.

Ett fåtal dagar tidigare hade Liverpool mött en Göteborgskombination. "Liverpool kommer med sitt starkaste lag", skrev Eskilstuna-Kuriren den 2 juni.

Tidningen serverade ett rejält referat plus några små notiser kring evenemanget.

Bland annat fick läsarna veta att nationalsånger föregick matchen och att LFC-presidenten på banketten sa att "besöket i Sveriges Sheffield skulle bli ett ljust minne bland spelare och ledare"

.- Men den här staden ser trevligare ut än vad Sheffield gör, sa Done när han med bil passerade Klosters kyrka och ån vid återbesöket i våras.

Lars Kälström

Det är alltså 70 år sedan som Eskilstuna Idrotts Klubb, EIK arrangerade skridsko-VM på Tunavallen i Eskilstuna den 18-19 februari. Ett mästerskap som blev annorlunda.

Vädret var inte på rätt humör för skridskoåkning, sex plusgrader gjorde isen mjuk och vattnig. Brandkåren och frivilliga skrapade bort uppskattningsvis 100 000 liter vatten från ovalen, is fanns längre ner. Tävlingarna skulle avgöras som traditionen bjuder, två grenar kördes på lördagen och två på söndagen. Först avgörs 500-meters-distansen och därefter 5000 meter. På söndagen körs 1 500 meter och det avslutas med att de 16 bästa efter tre grenar får köra 10 000 meter, alltså åtta par.

Publikintresset var enormt, till söndagstävlingarna räknades det in drygt 22 000 åskådare och många Norska flaggor fladdrade. Men isen höll inte, det gick inte att genomföra den avslutande distansen. Norrmännen som ledde dubbelt med Hjalmar "Hjallis" Andersen som ledare, ville att VM-resultatet skulle räknas efter tre grenar och att den avslutande distansen skulle utgå.

Tävlingsledaren Sven Loftman ville dock inte gå med på norrmännens krav. – *Vi skjuter på starten till klockan 18.00 i kväll, det kommer att bli kallare så ska det gå att köra.* Sagt och gjort. De 22 000

åskådarna fick gå hem, men till kvällstävlingen bjöd arrangörerna på fri entré till Tunavallen och ingen vet hur många som kom tillbaks. Många talade dock om att det var fler än på dagen och uppskattningsvis var det 23-24 000 åskådare på plats.

Sven Loftman hade rätt, kylan hade kommit och isen höll för de avslutande åtta paren och Tunavallens vaktmästare Filip Persson fick mycket beröm. Att fixa åkbar is på bara några timmar imponerade.

Norrmännen behövde inte deppa, för det blev en dubbelseger med Hjallis Andersen som världsmästare och med prins Bertil som prisutdelare. Silvret till Odd Lindberg och bronset till amerikanen Johnny Werket. Bland de svenska deltagarna fanns hemmaåkaren Gunnar Hallqvist som dock inte återfanns bland toppåkarna.

Hjallis tillhör de stora skridskogiganterna med tre OS-guld, tre VM-guld och tre EM-guld.

Problem fick dock arrangörerna efter tävlingarna. Banketten kunde inte börja förrän klockan 22.00 och det sprittillstånd som fanns gällde ju bara fram till klockan 24.00 på söndag kväll. Men det är ju preskriberat i dag.

Världsmästare 1950 blev Hjalmar "Hjallis" Andersen

Pierre de Coubertin

Det finns många rörelser och organisationer som helt kan identifieras med en enda person. Röda Korset bär för alltid Henri Dunants signum. Socialismen är för evigt sammankopplad med Marx och Martin Luther är protestantismens fader. Utan någon jämförelse i övrigt kan Pierre de Coubertins betydelse i olympiska sammanhang inte undervärderas. De moderna olympiska spelen går fortfarande i "de Coubertins anda"

Men var han?

Han föddes i jan. 1863 i Paris och tillhörde den franska konservativa högaristokratin med ytterst religiösa och hängivna rojalister i släkten. Pierre fick en klassisk skolning med latin och grekiska som huvudämnen. År 1884 började han på en elitskola som öppnade vägen för diplomati i Frankrike. I anslutning till världsutställningen i Paris 1889 genomförde han en konferens med bland andra svensken Victor Balk som deltagare. Efter kongressen fick Pierre i uppdrag att resa till USA för att undersöka universiten i USA och Kanada. Han besökte också "Wenlock Olympian Games" där idrottstävlingar arrangerats sedan 1850. Efter tal på torget tågade de tävlande genom staden till idrottsplatsen. Segraren kröntes med olivkransar och fick medaljer. Allt detta gjorde intryck på Pierre de Coubertin och här föddes idén om att återskapa de Olympiska spelen.

Två år senare föreslog han att återuppta arrangemanget av OS och 1893 fick Pierre bifall för förslaget och han återvände till USA för att förankra idéerna. Han fortsatte till England, men organisationen *Amateur Athletic Association* var negativa. Inbjudan till en kongress gick dock ut till de flesta länderna och i Sverige kom den till Svenska Gymnastikförbundet där Victor Balk var ordförande. Kongressen samlade 78 delegater som representerade 38 organisationer från tio länder. Kongressen antog enhälligt att starta internationella Olympiska Spel. Medlemmarna i utskottet handplockades av Pierre, han ville inte ta några risker utan såg till att de "säkra korten" hamnade på de ledande posterna. Den

ursprungliga tanken var att arrangera de första spelen i Paris år 1900, men Aten tryckte på och fick också snabbt jobbet att arrangera de första spelen redan år 1896. Att tillsätta platserna i den internationella olympiska kommittén bar också de Coubertins signum. Han blev själv också ordförande och var så fram till 1925 och utsågs då till hedersordförande. Inför spelen i London 1908 ägnade han mycket arbete med den ceremoniella sidan av spelen. Han hade synpunkter på ländernas inmarsch vid öppningen, på prisutdelningarna och han införde den olympiska eden. Han skapade också den olympiska fanan och avslutningsceremonin. 1922 hade han flyttat till Lausanne i Schweiz, där staden hade ställt ett hus till IOKs förfogande.

Vid OS i Paris 1924 var det sista gången han var på plats. 1928 i Amsterdam var han sjuk och till spelen i Los Angeles 1932 tyckte han det var för lång resa. Till OS 1936 i Berlin var han inbjuden men avstod, troligen av politiska skäl. Han medverkade ändå via en gramfoninspelning med ett budskap till alla världens ungdomar.

Det viktigaste med de Olympiska Spelen är inte att vinna, utan att delta. Ty det väsentliga i livet är inte att segra, utan att kämpa väl.

Året därpå, den andra september 1937 avled Pierre de Coubertin. Han drabbades av en hjärtattack under en morgonpromenad och hittades på en parkbänk.

Torsten Tegnér

1888-1977

Sportjournalistiken i Sverige har sett ut på olika sätt. Det tog tid innan intresset för idrott blev intressant. De svenska dagstidningarna hade ingen egen sportsida eller sportbevakning. Det blev specialtidningarna som tog det ansvaret. Under perioden 1881 – 1920 existerade under skilda perioder minst 14 olika idrottstidningar. *Idrottsbladet*, som kom att bli den dominerande startades 1910 av stavhopparen Bruno Söderström. Fem år senare, med 84 prenumeranter köptes tidningen av Torsten Tegnér för tio kronor. Redaktionschef blev Topsy Lindblom som jobbade fram till 1934, då han öppnade Nalen i Stockholm. Tillsammans med Sven Lindhagen bildades en väl fungerande trojka och upplagan bara växte. 1920 såldes i snitt 20 000 exemplar. 1942 var upplagan 42 000 och 1948 i samband med London-OS gick tidningen ut i 52 000 ex. Andra sportjournalister som medverkade i tidningen var R:et Eklöw, Ceve Linde, Wolf Lyberg, Palle Brewitz och "Bassen" Sköld.

Chefen och ägaren Torsten Tegnér hade en något ovanlig bakgrund för att vara sportjournalist. Han växte upp i Djursholm, ett samhälle med högborgerliga och national-romantiska ideal. Den berömda Alice Tegnér var mamma och farfarsfar var skalden Esaias Tegnér. 1912 tog Torsten en fil.kand med nationalekonomi som huvudämne.

De speciella, personliga förutsättningarna bestod i en fallenhet för att skriva och en grundlig praktik och teoretisk kunskap om ämnet idrott. Som sportjournalist visste han också vad han talade om. I spjut var TT, som han kom att kallas i alla år, nära att komma med i OS-truppen till London 1908 och hans bästa resultat skulle ha räckt till en femteplats. Annars var det bandy som gällde med spel i AIK som gav två SM-guld, 1909 och 1914 samt två Nordiska Mästerskap.

Det är svårt att tänka sig TT utan *Idrottsbladet* men också IB utan TT, vilket också skulle visa sig när han lämnade jobbet som chefredaktör, vilket han gjorde 1967. Under ytterligare nio år, fram till året före sin död, fortsatte han att skriva kröniker för tidningen. Räknar man tiden från 1913, då han gjorde idrottsskrivandet till sitt levebröd,

påverkade han den svenska idrotten i 63 år. Naturligtvis skaffade han sig åtskilliga fiender och det blev inte bättre av att han alltid påstod att han och tidningen alltid hade rätt. Han gav sig aldrig.

Den påverkan *Idrottsbladet* utövade handlade inte bara om tekniska, taktiska, organisatoriska och andra synpunkter på olika grenar, utan en ständig ambition, särskilt från TTs sida att uttrycka idrottens ideologiska aspekter och bevaka att idrotten levde upp till dessa också i praktiken. Han utvecklades tidigt till en särklassig sportjournalist och blev den oomtvistat främste bland gelikar.

Idrottsbladet var nu etablerat som opinionsmässig maktfaktor inom idrotten, trots att tidningen bara kom ut tre gånger i veckan, måndag, onsdag och fredag. Torsten Tegnér gav också ut elva böcker innan sin död den 10 juni 1977.

Förutsättningarna inom media förändrades under 1950-talet, då kvällstidningarna satsade hårt på idrotten. Radiosporten och TV-sporten med Lennart Hyland i spetsen antog en modern, mer journalistisk karaktär. *Idrottsbladet* överlevde dock och utges i dag av sonen Leif Tegnér och trycks i Södertälje.

Medlemsaktiviteter

Det började den 17 febr.2020 i Eskilstuna där 26 medlemmar fick en grundlig visning och guidning av Stiga Sport Arena. Sörmlandsidrotten, numera RF-SISU Sörmland tog över och i sina lokaler berättade verksamhetschefen Jörgen Hedberg om förbundets uppdrag bland de drygt 700 idrottsföreningarna i de elva kommunerna som RF-SISU ansvar för. Videoskärmen i MunkellArenan med hundratals idrottsklipp hade däremot saboterats och fungerade inte. Därefter blev det gemensam middag och dagen avslutades med elithandboll där ett sargat hemma -Guif tog emot Önnered i handbollens elitserie och lyckades vinna med 31-30. Det blev en hellyckad eftermiddag – kväll.

Den 12 mars bjöd Nyköping på en träff på Rosvalla Idrotts-Center med världsboxaren Erik Skoglund som gäst och han intervjuades av Tord Juszcak och Leif Johansson. Erik hade med sig ett av de fem mästarbälten han erövat vilket imponerade på de närvarande. Erik berättade om sin karriär och började proffsmatchandet 2010 och uppvisade 26 proffsmatcher som gav 25 segrar, varav elva på KO. Dessförinnan hade han 114 matcher som amatör i bagaget.

Men den 8 december 2017 drabbades Erik av en hjärnblödning under ett träningspass vilket medförde en lång rehabilitering. Erik berättade öppet om den svåra tiden som följde och alla närvarande imponerades av hans klokhet. Ett drygt 20-tal personer närvarade vid träffen och alla lyckönskade Erik i hans jobb att komma tillbaks.

Men sen blev det inte så mycket mer.

Årsmötet i april fick vi ställa in. Hela världen höll ju på att ta död på sig själv. Resan till Stockholm med besök på Riksidrottsmuseet i maj och allsvensk fotboll på kvällen försvann också.

Årets tänkta höjdpunkt, resan till Tammerfors och Fnnkampen i friidrott i september var länge ett sista hopp, men att med båt transportera dryga 1000-talet åskådare och dessutom få tillstånd att besöka Finland sprack också. Så här satsar vi på nästa "Finnkamp" i vårt brödraland, 2022.

Skogens Kung

Jörgen Mårtensson

Jörgen Mårtensson deltog i samtliga världsmästerskap i orientering under åren 1978-1999. Sin topp nådde Strängnäslöparen 1995 då han lämnade Tyskland med tre VM-medaljer, en av varje sort. Jörgen firade sina största framgångar i slutet av karriären. Han hade hunnit fylla 31 år då han bärgade sitt första VM-guld i Tjeckien 1991. Det blev seger på den klassiska distansen före Kent Olsson. Efter ett VM-silver i USA två år senare kom så det andra VM-guldet 1995.

–Jag vill minnas att det var väldigt varmt en augustidag, men värmen klarade jag.

Dessutom passade den kuperade terrängen mig fint, berättar Mårtensson. Loppet jag gjorde var näst intill perfekt. Jag lade inte bort mycket tid. Segermarginalen blev hela 1 min, 45 sekunder över den 16 km. långa banan. Tvåa blev Janne Salmi och bronset till Carsten Jörgensen. Det blev därefter ett VM-silver på kortdistansen och ett brons i stafett. –Jag hade skadat ett knä och tvingades därför se flera stygn. Så jag var nöjd med andraplatsen.

Mellan VM-orienteringarna hann Jörgen också med att bli Svensk Mästrare i Maraton 1993. Även det loppet avgjordes i tryckande värme.

Mårtensson hann med ytterligare två VM-tävlingar. Det blev en silvermedalj i Norge 1997. Men i Skottland 1999 kom han aldrig till start på grund av en ankelskada.

–Jag slutade på hösten 1999, jag hade lovat min hustru Hege att lägga av innan jag fyllt 40, säger Jörgen som höll löftet med någon månads marginal. Några år senare flyttade hela familjen, som bestod av fyra barn, från Länna utanför Strängnäs till Vikesund i Norge.

Dessutom finns det tre VM-guld i veteran-klasserna, M35 och M55 och nio SM-guld.

När Jörgen ser tillbaks på karriären finns det dock en upplevelse som dock toppar alla VM-medaljerna.

–Malmbys seger i Tiomila 1988, som avgjordes i Långdunker. Jag sprang sista sträckan. Det måste ha varit sista gången som ett rent amatörlag tog hem tävlingen. I mångt och mycket är vi fortfarande ett kompisgäng. Nyligen samlades stora delar av vinnarlaget i Långdunker för att minnas. Men vi höll oss utomhus och i husbilar för att ta hänsyn till rådande restriktioner.

Lars Kilström

Strängnäs-Malmby OL

Dan Waern

Dan Waern föddes och växte upp i Sköldinge utanför Flen den 17 januari 1933 och är länets främste medeldistanslöpare. Åren runt 1960 tillhörde han världstoppen. Det blev ett EM-silver på 1 500 meter i Stockholm 1958 och en fjärdeplats över samma distans i ROM-OS 1960, efter ett fantastiskt slutvarv, där Dan avancerade från en sjundeplats till en fjärde, bara 8 tiondelar från bronsmedaljen.

År 1957 blev han den förste svensk att notera en "drömmil", det vill säga att springa en engelsk mil (1 609 meter) under fyra minuter och samma år fick han motta Svenska Dagbladets Bragdmedalj.

Åren 1958-59 satte han tre världsrekord på den ickeolympiska distansen 1 000 meter, som bäst med 2.17.8. Hans personliga rekord på 1 500 meter blev 3.38.6

Efter Rom-OS blev Dan Waern diskad på livstid från tävlingsarenorna efter brott mot amatörreglerna. Han var då den störste friidrottsstjärnan i Sverige och jämte boxaren Ingemar Johansson den mest omskrivne idrottsstjärnan alla kategorier. Dan hade i en tidningsartikel erkänt att han vid några tillfällen tagit emot pengar för att ställa upp i tävlingar, något som inte var helt ovanligt. Dan hade ingen agent, tränare eller manager som skötte det praktiska kring tävlingarna utan fick hantera allt själv. Ofta blev han uppringd av

arrangörer och muntligt kom man överens om de ekonomiska villkoren för deltagandet.

Waern tog oftast betalt per åskådare. 50 öre var den vanliga taxan. Klubbarna höjde ofta entréen till tävlingarna för att finansiera Waerns deltagande. Efter tävlingarna var det ofta lång kö till kassören.

-Alla tog betalt, alla som kunde, framhöll Dan. Inte blev det heller bättre då skattemyndigheterna inte hittade några intäkter från idrottstävlandet i Dans deklarationer.

Vid diskningen hade han det svenska rekordet på fem olika sträckor. Men Svenska Friidrottsförbundet var hårda. Endast 28 år gammal var det sluttävlade.

Dan Waern var också med i Melbourne-OS 1956 där han dock blev utslagen i försöken på 1 500 meter. Under sin aktiva karriär tävlade han för Flens IF, Gefle IF och Örgryte IS.

Totalt tog han nio individuella SM-guld mellan åren 1956 och 1961. Sex av gulden på 1 500 meter och tre på 800 meter. Till det ska läggas sju SM-guld i olika stafetter. Det stora året var 1959 då han under nio veckor startade i 36 lopp på distanserna 800 meter till och med 3 000 meter. Han vann 32 av dom.

Dan Waern är i dag bosatt i Bollebyggd i Västergötland, änkeman och far till två söner och en dotter.

Nyköpings Kanotklubb

Kanot är den i särklass största sörmländska OS-sporten. Paddlarna har bidragit med 23 medaljer varav 11 guld. Det är nästan 25 % av alla medaljer som de sörmländska idrottskillar- och tjejerna har fått ihop sedan år 1896.

Katrineholm, Södertälje och Oxelösund har haft aktiva i kajaken och kanadensaren. Men klart dominerande är *Nyköpings Kanotklubb* med 13 paddlare och klubben har haft aktiva med i alla olympiska spel sedan 1948, med undantag av OS i Peking 2008 och i Rio 2016. Det gör NKK till den näst största klubben alla kategorier vad gäller OS-medaljer i hela världen. Vad *Backspegeln* har lyckats få fram är det bara Sankta Monica i Californien, USA som har producerat fler medaljer. Och självklart är världstvå stort, mycket stort.

Klubben bildades 13 juni 1933 och vid det första spelet efter andra världskriget, i London 1948 hade klubben med tre aktiva. Här startade *Gert Fredriksson* sin helt otroliga karriär som höll sig över OS i Rom 1960. Då hade han varit med i fyra OS och paddlat ihop åtta medaljer på nio starter, varav sex guld.

Med i London var också *Hans Wetterström* och *Gunnar Åkerlund* som paddlade hem guld i K2 över 10 000 meter. Fyra år senare i Helsingfors 1952 var samma trio Nyköpingspaddlare med och kom hem med ett guld och två silver. I Australien 1956 fortsatte *Gert Fredriksson* att dominera och körde hem två OS-guld. I K2-an hade *Carl-Gunnar Sundin* tagit plats med *Hans Wetterström* och det slutade med en fjärdeplats över 10 000 meter. I Rom 1960 debuterade *Sven-Olof Sjödelius* och tillsammans med *Gert* blev det guld i K2 på 1 000 meter. Ny kanotgren var stafett över 4x500 meter med tre NKK-paddlare. Förutom *Gert* och *Sven-Olof* fanns *Åke Nilsson* med, men laget åkte ur i semifinalen. Det var den enda starten *Gert Fredriksson* inte tog medalj i.

I Tokyo 1964 var *Sven-Olof Sjödelius* klubbens ende representant, men tog OS-guldet i K2, 1000 meter med *Gunnar Utterberg*. *Hans Nilsson* var med både i Mexico 1968 som i München 1972, med en fjärdeplats som bäst. Näste OS-deltagare från NKK var *Anders Andersson* som paddlade både i Montreal 1976 som i Moskva 1980, men blev utan medalj. *Bengt Andersson* var med i Los Angeles 1984 och i Soul 1988 med en åttondeplats som bäst. *Pär Lindén* representerade Sverige och Nyköping i Barcelona 1992 men var oplacerad över 1000 meter. Nästa guldmedaljör blev nu *Henrik Nilsson* som satt med i K4-an i Atlanta 1996, men paddlade hem ett OS-silver i Sidney 2000 med västeråsaren *Marcus Oscarsson* i K2. *Erik Lindeberg* tog plats i K4-an där laget kom på en åttonde plats. Samarbetet mellan *Nilsson/ Oscarsson* fortsatte över Aten 2004 där grabbarna tog ett efterlängtat OS-guld. Samarbetet tog upp på nytt efter en paus inför OS i London 2012, men det höll inte riktigt utan slutade med en femteplats.

13 kanotister under 62 år har alltså representerat *Nyköpings KK* i olympiska vatten och fått ihop nio OS-guld, tre silver och ett brons. Och då pratar vi bara olympiska spel. Antal VM- och SM-guld går knappt att räkna.

Klubben har också stått som arrangör för flera SM-tävlingar, senast sommaren 2019. Och med en bra ungdomsverksamhet och lång tradition så kan vi säkert få göra listan över OS-deltagare längre.

Bangolf

Bangolf, som förr hette Minigolf, är i dag en tävlingsport på högsta nivå med både VM, EM och SM-tävlingar. Den spelas dessutom både inne och ute och på olika underlag, filt, eternit, betong och grus är de vanligaste. Namnbytet från Minigolf till Bangolf genomfördes år 1982. Sporten kom till Sverige i slutet av 1920-talet från USA där sporten växte enormt.

Sveriges första minigolfbana byggdes faktiskt i Eskilstuna år 1932. Den låg i hörnet av nuvarande Noachsgatan och Alfeldtsgatan. *Eskilstuna Mini-golfklubb* blev också landets första klubb och bildades samma år.

Sv. Bangolf förbundet bildades 1937 och har varit med i Riksidrottsförbundet sedan 1957.

En stor skillnad mellan bangolfen och "långgolfen" är materialutbudet. I bangolf har man en klubb, men en mängd olika bollar, med olika egenskaper, olika hårda, olika förmågor att rulla osv. En tävlingsspelare har ofta en väska med 10-12 bollar med sig. I långgolfen är det tvärtom, en boll, men en mängd olika klubbor som bekant.

Förutom en stor elitverksamhet förekommer sporten som hobby, speciellt under sommarhalvåret runt om i landet och det är väl få som inte provat på spelet. I början ansågs också sporten mer som hobby än som sport, men mängder av banor och klubbar tillkom under 1940, 1950 och 1960-talet. *MGK Spiik* och *Fröslunda*

Minigolfklubb var några av de nya klubbarna i Eskilstuna och banor byggdes i Vilsta, Slagsta, Skiftinge och Fröslunda samt två nya inomhusbanor i Munktellarenan där också SM spelats vid flertalet tillfällen.

Stora sportsliga framgångar kan länet också visa upp. Bland annat vann *Fröslunda MGK* lag-SM fem gånger under åren 1965-1976.

Men de största framgångarna kan Nyköpingsklubben *BGK VK-78* uppvisa. Första SM-medaljerna togs 1943 och fram till dags dato har klubben nästan 50 gånger plockat hem SM-tecken i de olika klasserna, dam och herrjuniorer, dam och herrseniorer och dam och herrar oldboys.

I Katrineholm finns *Djulö MGK* som också håller högsta klass. Även i Strängnäs, Vingåker och i Oxelösund finns klubbar, så nog är bangolfen en av de större sporterna både i landet som i länet om vi ser till antalet utövare.

Vatttenpolo

Vatttenpolo som sport började i Skottland år 1877 och spred sig via England till Ungern-Österrike och Tyskland och blev den första lagsporten att vara med i OS. Det skedde i Paris år 1900. Det överlägset mest framgångsrika herrlaget genom tiderna är Ungern med sammanlagt 15 OS-medaljer, varav nio guld.

Sporten spelas med sex utespelare och en målvakt samt sex avbytare i en bassäng som ska vara 25 lång och minst två meter djup. Matchen spelas i fyra perioder om åtta minuter.

Under första halvan av 1900-talet skördade även Sverige internationella framgångar. Vid Stockholms-Olympiaden 1912 tog laget ett OS-silver. Samt bronsmedaljer 1908 och 1920, men i dag finns inte Sverige med på kartan. Vi var dock med vid Moskva-OS 1980, laget fick en friplats då en mängd länder bojkottade spelen.

I Sverige har sporten dominerats av "Kappis", Stockholms Kappsimmingsklubb och SolK Hellas, även dom från Stockholm.

Men stora framgångar har även Eskilstunaklubben Tunafor SK, som plockat hem hela elva SM-guld från 1957 till 1970. SM avgörs både som inne- och ute-SM och tre gånger tog TSK-grabbarna en "dubbel." Tio av spelarna var också landslagsmän med Hasse Andersson i topp med 68 landskamper. Sten Ekman, Rolf och Runar Svensson, Sören

Sandberg, målvakten Stig "Pålen" Sjögren och Bengt Kjellwall var några av de övriga. Men det svenska landslaget kvalificerade aldrig sig till något OS under perioden av TSK-guld, så något OS-deltagande blev det inte. Men spel i Europacupen blev det för flera av grabbarna.

TSK stod också som arrangör och bland annat spelades Europacupfinalen i febr. 1964 i Eskilstuna Badhus. Dynamo Bukarest mötte NCAC Moskva. Resultat 9-7 och den i särklass bästa polomatch som spelats i Eskilstuna.

Men även Eskilstuna SS hade ett lag med i den högsta serien en period. 1952 kvalade laget upp sig i allsvenskan och några heta derbyn utkämpades. Men ESS lade ner polon år 1959, precis innan Tunafor storhetstid.

Men i dag finns ingenting kvar av sporten. Om det inte var bättre förr, så var det i alla fall roligare.

Själv kommer jag aldrig att glömma DM-finalen 1959 som utkämpades mellan de båda lagen i den kalla och svarta Borsöknasjön. Med Jonny Olsson i ESS-målet och Stig "Pålen" Sjögren i TSK. Det var lite AIK-Djurgården eller IFK-Citykänsla runt bassängen.

Vem som vann minns jag inte.

Simtjejer

De svenska simtjejerna har ju klart dominerat världstoppen under många år med massor av världsrekord, OS-VM-EM- och SM-medaljer. Hur ser då den sörmländska damsimningen ut, eller rättare sagt, hur har den sett ut? I dag har den ju nästan drunknat.

Backspegeln letade och vi hittade Sveriges yngste olympier alla kategorier. Hon hette **Greta Carlsson**, var född 7 juni 1898 och tävlade för Eskilstuna SS. Hon tog inga OS-medaljer, men det var nära. Hon startade på 100 meter frisim den 8 juni 1912 och var alltså 14 år och en dag när hon hoppade i Djurgårdsbrunnsviken. Det blev ingen final, men i lagkapslaget, där Greta simmade första sträckan gick det bättre och laget slutade på en fjärdeplats. Bara sekunden från ett brons. Tidigare under året hade hon tagit ESS första SM-guld på 100 meter fritt. Greta Carlsson blev 92 år och avled 19 mars 1980.

OS-medalj blev det istället för **Wiviann Pettersson-Funke**. Hon tävlade också för ESS och tog brons i Paris 1924 då hon ingick i lagkapslaget på 4x100 meter frisim och hon blev den förste Eskilstunakvinnan att bestiga en olympisk prispall. Bara några timmar efter lagkappen gick finalen på 200 meter bröstsim, vilket var hennes bästa gren. Nu blev hon fyra, vilan mellan finalerna blev i kortaste laget. Hon startade också på 100 meter fritt, men blev placerad. "Wivi" tog också tre SM-guld på specialdistansen 200 meter bröstsim, 1922, 1924 och 1925. Hon avled i januari 1976.

Marianne Gustavsson deltog i Amsterdam-OS 1928 på 200 meter bröst och gick till semifinal. Hon tävlade för EKK, Eskilstuna Kappsimnings Klubb, vilken var en utbrytning från IFK Eskilstuna. De flesta av Eskilstunas föreningar hade simning på programmet, men de tävlande i IFK tyckte att klubben satsade alltför mycket på vattenpolo, så de bröt sig ur och "startade eget," men när badhuset invigdes 1931 gick klubben i graven och lades ner.

Det var många idrottsmän- och kvinnor som kom fram under andra världskriget och aldrig fick någon möjlighet att göra internationell karriär. En av dessa var ESS-simerskan **Ingrid Thafvelin**. /se bild nedan/ Hon var född 1925 på Wibyholms Gård vid sjön Båven. Familjen flyttade till Strängnäs 1932 och Ingrid blev en av första att utnyttja det nya Badhuset i Eskilstuna. Redan som 15-åring tog hon sitt första SM-guld och tidningarna var imponerade. –*Den lilla guldlockiga sörmländskan trädde vid nyss fyllda 15 år fram vid SM i Linköping och med sitt glid och sin kraft i vattnet slog hon konkurrenterna och expertisen med häpnad.*

Under sina aktiva år satte Ingrid 22 svenska rekord och var landets klart bästa simmerska under 1940-talet.

OS- tävlingarna 1940 och 1944 blev ju inställda och förteckningen över lokala OS-medaljer hade säkert kunnat ha varit större om hon fått chansen. Inte heller arrangerades det några VM- eller EM-tävlingar.

Under 1960-70 talen plockade Ewa Schiller och Irene Strömberg, båda ESS, hem SM-medaljer, men fick inte några internationella titlar. Nästa stora simstjärna blev Ann-Sofie Jönsson, TSK som tog tre SM-guld på 400 meter medley, 1991-92 och -94 och det blev totalt 17 SM-tecken. "Anso" tog sig också till final på 800 meter frisim vid VM i Göteborg 1999.

Södertäljesimmaren **Johanna Sjöberg** fick en bronsmedalj med sig hem från Sidney-OS 2000. Hon deltog i lagkappen på 4x100 meter fritt. Hon deltog också i Aten år 2004 och totalt blev det sju starter, men det blev inga fler OS-medaljer, dock ett antal VM- och EM-guld 1999-2003

Nyköpings Boll och IdrottsSällskap

"Bissarna"

1966 bildades Nyköpings BIS och det var en sammanslagning av de gamla föreningarna Nyköpings Sportklubb och Nyköpings AIK. IFK Nyköping blev erbjuden, att bli med i sammanslagningen, men de avstod.

Sammanslagningen var inte problemfri, det var många av NSK och AIK medlemmar som var emot att de gamla favoritklubbarna skulle bli en klubb.

NAIK hade inga problem att på de två möten som krävdes rösta igenom fusionen. Däremot var det tufft hos NSK. Första röstningen gick bra, men den andra blev dramatisk. En falang i klubben hade gaddat sig samman och röstade emot. Det krävdes två tredjedels majoritet för att sammanslagningen skulle träda i kraft.

Det hängde på en röst och den fixade den legendariske NSK-ledaren Egon Carlsson själv genom att ringa efter sin fru Sylvia. Hon åkte till NSK:s klubblokal på Östanvägen, visade sitt medlemskort, röstade ja och avgjorde på så sätt den dramatiska röstningen.

23 november 1966 hade Nyköpings BIS sitt första möte. Den framlidne Åke Ramstedt blev klubbens första ordförande i huvudstyrelsen, tre sektioner fotboll, ishockey och friidrott bildades och så klubbstugesektionen med Ryssbergsstugan.

Ekonomi- och ledarfrågan var huvudsyftet med sammanslagningen och sportsligt blev det succé tämligen omgående. Friidrottslaget var bland de bästa i landet åren 1966-70. Fotbollslaget nådde div.II (nuvarande Superettan) 1971 och i det laget spelade Pelle Tornberg vänsterback/mittback:

- Nyköpings AIK låg i div. 3 och NSK i fyran, så det var jag, Hasse Stensson, Christer Sjöberg, Stig Lindkvist och Roine Ceder, som 1965 på hösten gick från NSK till NAIK. Och det blev ett lyft för fotbollen i Nyköping. Detta gällde inte minst oss i NSK som kom från en lägre division. Dessutom gjordes de första åren förstärkningar, berättar *Pelle Tornberg./se bild/*

Det stora lyftet kom 1970 då det blev serieseger i div.3 efter förkrossande 10-0 mot Motala AIF. Premiäret i div.2 1971 blev det en hedrande fjärdeplats för Bissarna. Åren 1971 till 1980 spelade Bissarna i näst högsta serien i fotboll.

NBIS-friidrotten hade sina verkliga toppar 1970-talet och början av 1980-talet. Det var framförallt många ungdomar som kom fram i rampljuset. Så arrangerade Bissarna också SAAB-ANA-spelen i friidrott med stjärnor som Patrik Sjöberg och Ricky Bruch närvarande.

Hockeylaget i Bissarna var också framgångsrika. Säsongen 1968/1969 blev det serieseger i dåvarande div.2 och de kvalade till högsta serien. Själva kvalet till högsta serien bestod av förutom Bissarna, Färjestad, Tingsryd och Surahammar. NBIS klarade dock inte att gå upp i högsta serien. I slutet av 1980-talet drogs sig hockeyn ut ur Nyköpings BIS och bildade en ny förening. NH90 blev namnet på det nya hockeylaget i Nyköping.

Numera är NBIS-Fotboll och NBIS-Friidrott egna föreningar. Ryssbergsstugan är såld och drivs idag av Friluftsförbundet.

Leif Johansson

Sörmland

Barnidrott ska byggas på lek & glädje

www.rfsisu.se/sormland

 [rfsisusormland](https://www.facebook.com/rfsisusormland)